

U z n e s e n i e

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateľky **M.**, bývajúcej v B., zastúpenej JUDr. J., advokátom so sídlom v B., proti odporkyňi **S., s.r.o., P., S.**, IČO: X., **o ochranu osobnosti**, vedenej na Okresnom súde Bratislava V pod sp. zn. 11 C 253/2004, o dovolaní navrhovateľky proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 15. novembra 2007 sp. zn. 3 Co 128/2006, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky

1. **o d m i e t a** dovolanie, pokiaľ smeruje proti potvrdzujúcemu výroku rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 15. novembra 2007 sp. zn. 3 Co 128/2006,
2. **z r u š u j e** rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 15. novembra 2007 sp. zn. 3 Co 128/2006 vo výroku,
 - a) ktorým odvolací súd zmenil výrok rozsudku súdu prvého stupňa zaväzujúci odporkyňu zaplatiť navrhovateľke 350 000 Sk tak, že návrh zamietol,
 - b) o trovách konania,
3. vec v rozsahu zrušenia vracia Krajskému súdu v Bratislave na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Navrhovateľka sa v konaní o ochranu osobnosti návrhom z 29. decembra 2004 domáhala, aby odporkyňa bola súdom zaviazaná zaplatiť jej náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch vo výške vyjadrenej sumou 1 000 000 Sk. Na odôvodnenie tohto návrhu uviedla, že odporkyňa 20. septembra 2004 na úvodnej stránke čísla X. týždenníka P. uverejnila fotografické snímky navrhovateľky a P. s textom: „Ani nie rok po tom, čo sa P. stal vdovcom, už začal žiť so svojou priateľkou“. V tomto čísle uvedeného periodika boli aj na ďalších stranách bez súhlasu navrhovateľky uverejnené informácie z jej súkromného života,

obsahujúce tiež údaje o súkromnej časti jej bežného dňa, ako aj fotografie zachytávajúce ju v spoločnosti P., fotografie domu a motorového vozidla navrhovateľky, jej maloletej dcéry, ako aj informácie o maloletej dcére navrhovateľky.

Okresný súd Bratislava V rozsudkom zo 16. januára 2006 č.k. 11 C 253/2004-137 uložil odporkyňi povinnosť zaplatiť navrhovateľke 350 000 Sk a nahradiť jej trovy konania. Vo zvyšku návrh zamietol. V odôvodnení rozsudku uviedol, že konaním odporkyne došlo k protiprávnemu zásahu do súkromia navrhovateľky, lebo boli v rozpore so zákonom zverejnené skutočnosti z jej súkromného života. Bez súhlasu navrhovateľky boli zverejnené tiež základné údaje o nej (meno, priezvisko, vek, funkcia, miesto pôsobenia, bydlisko, rodinný stav), ako aj meno a vek jej dcéry a boli zverejnené fotografie navrhovateľky a jej dcéry. Predmetné články nemali spravodajský charakter a týkali sa súkromia navrhovateľky, ktorá má pritom ako sudkyňa zákonom zaručenú zvýšenú ochranu práv (§ 34 ods. 7 zákona č. 385/2000 Z.z. o sudcoch a prísediacich). Nerešpektovaním jej práv bolo negatívne zasiahnuté do jej súkromia, znížil sa „spoločenský status“ navrhovateľky a privodil stav, kedy sa nie vlastnou vinou stala terčom nežiaducej publicity. Súd prvého stupňa súhlasil s navrhovateľkou, že justícia „nie je šoubiznis“ a o sudcovi nemožno písať tak, ako sa zvykne písať o tzv. celebritách. Pri rozhodovaní o výške primeranej náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch vzal súd prvého stupňa na zreteľ najmä povahu práv, do ktorých bolo zasiahnuté, intenzitu zásahu, „profesionálny status“ navrhovateľky a čítanosť periodika. Za primeranú považoval materiálnu satisfakciu vyjadrenú sumou 350 000 Sk. O náhrade trov konania rozhodol v zmysle § 142 ods. 3 O.s.p.

Proti výroku tohto rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým bol vo zvyšnej časti zamietnutý návrh na priznanie náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch, podala odvolanie navrhovateľka. Výrok tohto rozsudku, ktorým bolo návrhu vyhovené, a ktorým bolo rozhodnuté o náhrade trov konania, napadla odvolaním odporkyňa.

Krajský súd v Bratislave rozsudkom z 15. novembra 2007 sp. zn. 3 Co 128/2006 rozsudok súdu prvého stupňa vo výroku, ktorým zaviazal odporkyňu zaplatiť navrhovateľke 350 000 Sk, zmenil tak, že návrh zamietol; v zamietajúcom výroku (ktorým zamietol návrh v časti o zaplatenie 650 000 Sk) napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil. Navrhovateľke uložil povinnosť zaplatiť odporkyňi náhradu trov konania. V odôvodnení

tohto rozsudku sa odvolací súd stotožnil s názorom navrhovateľky, že právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch má fyzická osoba v prípade, že morálna satisfakcie nie je aktuálna. Súhlasil aj s názorom, že zverejnené články nemali spravodajský charakter a neoprávnene sa dotkli súkromia navrhovateľky – sudkyne, ktorá má zákonom zaručenú ochranu práv v zmysle § 34 ods. 7 zákona č. 385/2000 Z.z. o sudcoch a príslušiacich. Navrhovateľka sa v danom prípade stala nie vlastnou vinou terčom nežiaduceho záujmu a publicity. V dôsledku neoprávneného zásahu do jej súkromia sa nedomáha upustenia od neoprávnených zásahov alebo odstránenia ich následkov, ale peňažnej satisfakcie. Peňažná satisfakcia je však prípustná len vtedy, ak je preukázané, že osobná ujma je spojená so zvlášť citelným znížením a sťažením postavenia dotknutej osoby v kruhu, kde sa pohybuje a jej zmierenie a vyváženie nemožno napraviť. Odvolací súd dospel k záveru, že navrhovateľka žiadnym spôsobom nepreukázala, že by v dôsledku protiprávneho konania odporkyne bola v značnej miere znížená jej dôstojnosť. Konanie o náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch (§ 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka) je konaním návrhovým. Navrhovateľka preto už v návrhu na začatie konania mala označiť dôkazy, ktorými preukazuje svoje skutkové tvrdenia, lebo nie je úlohou súdu nahrádzať v tomto smere jej procesnú aktivitu. Zo spisu nevyplýva, že by navrhovateľka v priebehu konania splnila povinnosť tvrdenia a že by označila dôkazy na preukázanie svojich tvrdení. Súd prvého stupňa sa uspokojil s nepreukázanými tvrdeniami navrhovateľky a pri posudzovaní výšky náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch sa obmedzil len na niekoľko (prevažne všeobecných) úvah bez vysvetlenia, konkrétne na základe ktorých skutkových zistení k týmto záverom dospel. To platí aj o závere súdu prvého stupňa o znížení profesionálneho statusu navrhovateľky. Tvrdenie o zverejnení fotografie jej dcéry, ktoré si osvojil súd prvého stupňa, nemá oporu vo vykonanom dokazovaní, lebo nebolo preukázané, že na fotografii pri garáži je zachytená dcéra navrhovateľky. V rovine nepreukázaného skutkového tvrdenia zostalo aj ďalšie tvrdenie navrhovateľky, že uvedený článok vyšiel v čase, keď sudcovia podávali majetkové priznanie a údaj o dome „patriacom navrhovateľke vzbudil nedôveru“ nadriadených k jej majetkovému priznaniu. V ďalšom odvolací súd uviedol, že do rámca vážnosti a dôstojnosti fyzickej osoby (§ 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka) patrí aj stavovská a profesionálna česť a vážnosť, avšak aj preukázanie zásahu do týchto hodnôt musí byť výsledkom dokazovania. Navrhovateľka v danom konaní nepreukázala, že u nej došlo k následkom uvedeným v § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka. Vzhľadom na to rozsudok súdu prvého stupňa v časti priznania náhrady nemajetkovej ujmy vo výške 350 000 zmenil (§ 220 ods. 1 O.s.p.) tak, že návrh

v tejto časti ako nedôvodný zamietol; v zamietajúcom výroku rozsudok súdu prvého stupňa ako vecne správny potvrdil (§ 219 O.s.p.). O náhrade trov konania rozhodol podľa § 224 ods. 1 a 2 O.s.p. v spojení s § 142 ods. 1 a § 151 ods. 1 O.s.p

Uvedený rozsudok odvolacieho súdu napadla navrhovateľka dovolaním, v ktorom uviedla, že toto rozhodnutie bolo vydané v konaní postihnutom tzv. inou vadou konania majúcou za následok nesprávne rozhodnutie (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.) a spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.). Nesúhlasila so záverom odvolacieho súdu, že nepreukázala zníženie svojej dôstojnosti a vážnosti v dôsledku protiprávneho konania odporkyne. Zdôraznila, že odvolací súd nesprávne interpretoval § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka tak, akoby podmienkou vzniku nároku na priznanie zadosťučinenia v peniazoch bolo vždy zníženie dôstojnosti a vážnosti fyzickej osoby v spoločnosti. V zmysle tohto ustanovenia je ale jedinou podmienkou pre priznanie náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch (iba) to, že sa morálne zadosťučinenie javí ako nedostatočné. Okrem prípadov, v ktorých došlo k vážnemu zníženiu dôstojnosti alebo vážnosti dotknutej osoby v spoločnosti, prichádza náhrada nemajetkovej ujmy v peniazoch do úvahy aj v ďalších prípadoch, v ktorých neoprávnený zásah nie je nevyhnutne spojený so znížením dôstojnosti a vážnosti v spoločnosti, priznanie tejto náhrady však odôvodňujú iné okolnosti. Napadnuté rozhodnutie svedčí o prehliadnutí toho, že niektorým právam sudcu sa nad rámec daný všeobecnou právnou úpravou (§ 11 až 13 Občianskeho zákonníka) poskytuje zvýšená ochrana, ktorá vyplýva z osobitného zákona (§ 34 ods. 7 zákona č. 385/2000 Z.z. o sudcoch a prísediach). Ak zákonodarca považoval za potrebné chrániť vo zvýšenej miere určité práva sudcu, je nenáležitá dokazovať, že opakované, neoprávnené, vedomé a úmyselné porušovanie týchto práv zasiahlo jeho česť a dôstojnosť. Dodala, že z dôvodu verejnej funkcie, ktorú zastáva, môže byť (a v minulosti aj reálne bola) predmetom útoku. Na to odvolací súd dostatočne neprihliadol. Tým, že odporkyňa protiprávne odhalila jej súkromie, vzniklo reálne nebezpečenstvo možnosti opakovania ďalších podobných útokov. Bez povšimnutia súdu zostala aj tá stránka zásahu do súkromia navrhovateľky, ktorá mala príčinnú súvislosť medzi psychickým stavom jej dcéry a publikovaním predmetných článkov a fotografií. Poukázala na to, že pri niektorých typoch zásahov do práva na ochranu osobnosti je nárok na peňažnú satisfakciu opodstatnený výsledkami nie vykonaného dokazovania, ale voľnej úvahy súdu. O taký prípad ide medziiným pri zásahu do práva na súkromný život. Pokiaľ mal odvolací súd v danej veci odlišný názor na otázku preukázania splnenia určitej

podmienky vzniku nároku na peňažnú satisfakciu, mal rozhodnutie napadnuté odvolaním zrušiť a vec vrátiť súdu prvého stupňa na ďalšie konanie (§ 221 ods. 1 písm. h/ O.s.p.), a nie ho zmeniť (§ 220 O.s.p.). Tým, že odvolací súd tak nepostupoval, došlo v konaní k tzv. inej vade majúcej za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.). Dovolateľka v ďalšom poukázala na nesprávny záver odvolacieho súdu, že nemá oporu vo vykonanom dokazovaní jej tvrdenie o zverejnení fotografie dcéry; táto skutková okolnosť bola totiž dostatočne preukázaná. Uviedla tiež, že v priebehu konania upozornila na pokračujúce zasahovanie odporkyne do jej chránených práv (v číslach X. časopisu P.). Odvolací súd na to ale neprihliadol. V súlade so zaužívanou judikatúrou súdov Slovenskej republiky mal odvolací súd pri riešení otázky primeranej výšky peňažného zadost'učinenia prihliadať aj na to, s akým úmyslom bolo zasiahnuté do osobnosti navrhovateľky. V danom prípade motívom zverejnenia predmetných článkov a fotografií nebolo spravodajstvo alebo poskytnutie informácií významných pre širokú verejnosť, ale snaha aj za cenu neodsúhlaseného, neetického a protiprávneho medializovania jej súkromných záležitostí udržať alebo zvýšiť čítanosť periodika a finančný prospech vydavateľa. Záverom zhrnula, že odvolací súd na jednej strane dospel k (správnemu) záveru o protiprávnosti zásahu do jej chránených osobnostných práv, na druhej strane ale nedocenil stupeň intenzity tohto zásahu a jeho následky, v dôsledku čoho zaujal nesprávny záver, že nie sú splnené podmienky pre priznanie materiálnej satisfakcie. Zo všetkých týchto dôvodov navrhovateľka žiadala napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie

Odporkyňa sa k dovolaniu navrhovateľky nevyjadrila.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podala včas účastníčka konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), ktorá je zastúpená advokátom (§ 241 ods. 1 O.s.p.), skúmal najskôr, či dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom.

Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutie odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.).

V prejednávanej veci odvolací súd rozhodol rozsudkom. Dovolanie proti rozsudku je prípustné vtedy, keď je ním napadnutý zmeňujúci rozsudok (§ 238 ods. 1 O.s.p.) alebo

rozsudok, v ktorom sa odvolací súd odchýlil od právneho názoru dovolacieho súdu vysloveného v tejto veci (§ 238 ods. 2 O.s.p.). Dovolanie je prípustné aj proti potvrdzujúcemu rozsudku odvolacieho súdu, ak odvolací súd vo výroku rozsudku vyslovil, že je dovolanie prípustné, pretože po právnej stránke ide o rozhodnutie zásadného významu (§ 238 ods. 3 O.s.p.).

Dovolanie navrhovateľky smeruje proti rozsudku, ktorý má viacero výrokov (a/ potvrdzujúci, b/ zmeňujúci a c/ o náhrade trov). Prípustnosť dovolania proti nim posudzoval dovolací súd samostatne.

Potvrdzujúcim výrokom odvolací súd potvrdil výrok rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým bol zamietnutý návrh vo zvyšnej časti (t.j. v časti presahujúcej sumu 350 000 Sk). Tento výrok rozsudku odvolacieho súdu nevykazuje znaky rozsudkov, proti ktorým je dovolanie prípustné podľa § 238 ods. 1 až 3 O.s.p. Prípustnosť dovolania proti tomuto výroku nezakladá ani vada konania v zmysle § 237 O.s.p., lebo vada tejto povahy nebola v dovolaní namietaná a v dovolacom konaní nevyšla najavo. So zreteľom na to dovolací súd dovolanie navrhovateľky v tejto časti odmietol ako procesne neprípustné (§ 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 218 ods. 1 písm. c/ O.s.p.).

Vo zvyšnej časti je dovolanie navrhovateľky procesne prípustné, lebo smeruje proti výroku, ktorým odvolací súd zmenil výrok rozsudku súdu prvého stupňa (§ 238 ods. 1 O.s.p.) zaväzujúci odporkyňu zaplatiť navrhovateľke 350 000 Sk tak, že návrh v tejto časti zamietol. Najvyšší súd Slovenskej republiky mohol správnosť rozhodnutia odvolacieho súdu preskúmať len v časti napadnutej procesne prípustným dovolaním (pozn.: v ďalšom texte sa pod dovolaním navrhovateľky rozumie procesne prípustná časť jej dovolania). Po zistení, že dovolanie smeruje proti rozsudku, ktorý možno napadnúť dovolaním (§ 238 ods. 1 O.s.p.), preskúmal dovolací súd napadnutý rozsudok bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) a dospel k záveru, že dovolanie je dôvodné.

V zmysle § 241 ods. 2 O.s.p. môže byť dovolanie podané iba z dôvodov, že a/ v konaní došlo vadám uvedeným v § 237 O.s.p., b/ konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci a c/ rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací súd je viazaný nielen rozsahom dovolania, ale i v dovolaní

uplatnenými dôvodmi (§ 242 ods. 1 O.s.p.); obligatórne sa zaoberá procesnými vadami uvedenými v § 237 O.s.p. a tzv. inými vadami konania, pokiaľ mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci.

Dovolateľka existenciu procesnej vady konania v zmysle § 237 O.s.p. netvrdila; vada tejto povahy ani nevyšla v dovolacom konaní najavo.

Navrhovateľka v dovolaní uplatnila dva dovolacie dôvody (v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p. a v zmysle § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.).

K námietke dovolateľky, že konanie je zaťažené tzv. inou vadou majúcou za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.), dovolací súd uvádza, že o vadu tejto povahy ide v prípade procesnej nesprávnosti, ktorá na rozdiel od vád uvedených v § 237 O.s.p. nezakladá zmätočnosť rozhodnutia. Dôsledkom tejto vady je vecná nesprávnosť, ktorej základom je porušenie procesných ustanovení upravujúcich postup súdu v občianskom súdnom konaní. Pokiaľ je dovolanie procesne prípustné, je vada tejto povahy dôvodom, pre ktorý dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu zruší.

Dovolateľka vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p. vidí v tom, že odvolací súd na základe výsledkov dokazovania vykonaného súdom prvého stupňa dospel k odlišnému záveru, že navrhovateľka nepreukázala vznik nároku na náhradu nemateriálnej ujmy v peniazoch (s odôvodnením, že u nej nedošlo k „značnému zníženiu dôstojnosti a vážnosti fyzickej osoby v spoločnosti“). Navrhovateľka zastáva názor, že odvolací súd mal rozsudok súdu prvého stupňa zrušiť, a nie ho zmeniť (a návrh zamietnuť). K tomu treba uviesť, že pri skúmaní splnenia podmienok pre priznanie náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch súd prihliada na individuálne okolnosti, za ktorých došlo k zásahu do osobnosti fyzickej osoby, pričom podkladom sú mu skutkové zistenia, ku ktorým dospel vykonaným dokazovaním. Výsledky dokazovania hodnotí súd podľa zásad uvedených v § 132 O.s.p.; pokiaľ sa pri tom dopustí hodnotiacej nesprávnosti, nezaťažuje konanie tzv. inou vadou konania (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.). Zo spisu nevyplýva opodstatnenosť námietky o vade konania tejto povahy, ku ktorej by došlo postupom odvolacieho súdu namietaným dovolateľkou. Z napadnutého rozhodnutia nevyplýva, že by odvolací súd prehodnocoval skutkové zistenia súdu prvého stupňa – spis svedčí o tom, že odvolací súd na základe

skutkového stavu zisteného súdom prvého stupňa dospel k odlišnému právnemu záveru, že navrhovateľke nevznikol nárok na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch. Navrhovateľka teda v uvedenom zmysle v dovolaní neopodstatnene uplatnila tento dovolací dôvod (pričom existencia procesnej vady konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p. v dovolacom konaní ani inak nevyšla najavo).

Na druhej strane je ale v dovolaní ako dovolací dôvod v zmysle § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p. opodstatnene uplatnené to, že napadnuté rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci.

Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. Nesprávnym právnym posúdením veci je omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav. O nesprávnu aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

Dovolací súd v preskúmvanej veci dospel k záveru, že odvolací súd svoje rozhodnutie založil na interpretácii ustanovení o ochrane osobnosti, pre ktorú nedávajú § 11 až 13 Občianskeho zákonníka dostatočnú oporu.

Fyzická osoba má právo na ochranu svojej osobnosti, najmä života a zdravia, občianskej cti a ľudskej dôstojnosti, ako aj súkromia, svojho mena a prejavov osobnej povahy (§ 11 Občianskeho zákonníka). Písomnosti osobnej povahy, podobizne, obrazové snímky a obrazové a zvukové záznamy týkajúce sa fyzickej osoby alebo jej prejavov osobnej povahy sa smú vyhotoviť alebo použiť len s jej privolením (§ 12 ods. 1 Občianskeho zákonníka). Privolenie nie je potrebné, ak sa použijú písomnosti osobnej povahy, podobizne, obrazové snímky alebo obrazové a zvukové záznamy na úradné účely na základe zákona (§ 12 ods. 2 Občianskeho zákonníka). Podobizne, obrazové snímky a obrazové a zvukové záznamy sa môžu bez privolenia fyzickej osoby vyhotoviť alebo použiť primeraným spôsobom tiež na vedecké a umelecké účely a pre tlačové, filmové, rozhlasové a televízne spravodajstvo. Ani také použitie však nesmie byť v rozpore s oprávnenými záujmami fyzickej osoby (§ 12 ods. 3 Občianskeho zákonníka). Fyzická osoba má právo najmä sa domáhať, aby sa upustilo od

neoprávnených zásahov do práva na ochranu jeho osobnosti, aby sa odstránili následky týchto zásahov a aby jej bolo dané primerané zadosťučinenie (§ 13 ods. 1 Občianskeho zákonníka). Pokiaľ by sa nezdalo postačujúce zadosťučinenie podľa odseku 1 najmä preto, že bola v značnej miere znížená dôstojnosť fyzickej osoby alebo jeho vážnosť v spoločnosti, má fyzická osoba tiež právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch (§ 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka). Výšku náhrady podľa odseku 2 určí súd s prihliadnutím na závažnosť vznikutej ujmy a na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo (§ 13 ods. 3 Občianskeho zákonníka).

Právo na ochranu osobnosti predstavuje inštitút, v rámci ktorého sú nedielne chránené jednotlivé čiastkové práva zabezpečujúce občianskoprávnu ochranu konkrétnych stránok osobnosti fyzickej osoby. Predmetom ochrany sú jednak nemateriálne hodnoty a stránky osobnosti človeka (meno, česť, dôstojnosť, súkromie, telesná integrita a pod.), jednak prejavy osobnej povahy (napr. podobizne, zvukové záznamy). Otázkou prípadného negatívneho dotknutia týchto čiastkových práv v rámci práva na ochranu osobnosti treba u každého z nich posudzovať samostatne.

Z hľadiska skutkových okolností, z ktorých navrhovateľka v predmetnom konaní vyvodzovala svoj nárok na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch, treba poukázať predovšetkým na to, že do rámca vymedzeného ustanoveniami § 11 až 13 Občianskeho zákonníka patrí právo na súkromie zahŕňajúce širokú oblasť súkromia fyzickej osoby (najmä jej súkromného života, intímnej a rodinnej sféry, vnútorného myšlienkového a citového života). V najširšom zmysle sa toto právo týka aj života v rodine a manželských a partnerských alebo priateľských či obdobných vzťahov. Takto chápané právo na súkromie spočíva v práve fyzickej osoby samostatne sa rozhodnúť podľa vlastného uváženia, či a v akom rozsahu majú byť skutočnosti z jej súkromného života sprístupnené iným alebo zverejnené. O porušenie práva na ochranu súkromia ide nielen v prípade neoprávneného získavania vedomostí a poznatkov o súkromí fyzickej osoby, ale tiež v prípade neoprávneného rozširovania týchto poznatkov a vedomostí. K zásahom do súkromia môže v niektorých prípadoch dôjsť aj v dôsledku zásahov do mena a priezviska. Širokej škále prejavov a súčastí súkromného života fyzickej osoby zodpovedá aj možnosť rozmanitých prejavov zásahov do súkromia a ich dôsledkov na chránené osobnostné práva. Vzhľadom na niektoré otázky nastolené v prejednávanej veci treba osobitne zdôrazniť, že tieto zásahy

v určitých prípadoch môžu (avšak nemusia) mať aj difamačné dôsledky – neoprávnený zásah do tohto čiastkového práva (práva na súkromie) nemusí vždy vyvolať zníženie vážnosti alebo dôstojnosti dotknutej fyzickej osoby. Porušenie práva na súkromie je potrebné dôsledne odlišovať od prípadov neoprávnených zásahov do práva na česť, dôstojnosť a vážnosť v spoločnosti.

Medzi čiastkové práva tvoriace súčasť širšie koncipovaného práva na ochranu osobnosti patrí tiež právo na podobu (zahrňujúce aj oprávnenie domáhať sa ochrany proti neoprávnenému zachyteniu podoby zo strany iného subjektu) a právo na ochranu podobizne (obsahom ktorého je oprávnenie fyzickej osoby brániť sa proti neoprávnenému použitiu podobizne – vrátane fotografickej snímky). Rovnako právo na ochranu podoby a podobizne je potrebné odlišovať od porušenia práva na česť a dôstojnosť. Ani zásah do týchto práv nemusí mať difamačné dôsledky. Pokiaľ je však neoprávnené použitie podobizne zároveň difamujúce, treba vychádzať z toho, že všeobecné právo na ochranu osobnosti bolo porušené v oboch smeroch (v oboch čiastkových právach).

Ustanovenia § 11 až 13 Občianskeho zákonníka chránia aj ďalšie čiastkové práva fyzickej osoby – právo na jej česť a dôstojnosť v rozmanitých spoločenských vzťahoch, v rodine, na pracovisku, v odborných kruhoch. Ak došlo k neoprávnenému zásahu do cti a dôstojnosti fyzickej osoby, ktorý je objektívne spôsobilý privodiť ujmu (to v prípade zásahov do týchto čiastkových práv znamená mať difamačné dôsledky), dotknutá osoba môže uplatniť právne prostriedky ochrany.

Zákon neposkytuje ochranu proti akémukoľvek zásahu, ale len proti takému zásahu, ktorý je neoprávnený a ktorý je spôsobilý privodiť ujmu fyzickej osobe. Osobitnými prípadmi dovolených zásahov sú zákonné licencie podľa § 12 ods. 2 a 3 Občianskeho zákonníka. K tomu dovolací súd uvádza, že v niektorých prípadoch zverejnenia údajov zo súkromného života dochádza ku konfliktu vo vnútri systému základných práv a slobôd, ktorý treba riešiť prostredníctvom zásady ich spravodlivej rovnováhy (napr. PL. ÚS 22/06, m. m. PL. ÚS 6/04, III. ÚS 34/07). Ústavný súd Slovenskej republiky v náleze z 5. januára 2001 sp. zn. II. ÚS 44/00 uviedol, že práva na súkromie, práva na zachovanie ľudskej dôstojnosti, osobnej cti a mena, ako aj práva na ochranu pred neoprávneným zhromažďovaním, zverejňovaním alebo iným zneužívaním údajov o svojej osobe nemožno odňať ani verejne činným osobám.

Skutočnosti zo súkromného života osôb tzv. verejného záujmu (o ktoré ide aj v prípade politikov a za určitých okolností tiež v prípade osôb, ktoré politicky činné nie sú, ale s politicky činnou osobou sú v bližšom vzťahu) môžu byť považované za vec oprávneného verejného záujmu výlučne len vtedy, pokiaľ je zverejňovanie týchto skutočností v priamej súvislosti s činnosťou uvedených osôb vo verejnom živote. Takéto zverejnenie teda musí mať nevyhnutne väzbu na verejnú činnosť, ktorú tzv. osoby verejného záujmu vyvíjajú navonok. Nepripustné je pri tom uspokojovanie túžby po senzácii alebo dokonca ich skandalizácii.

Pokiaľ došlo k neoprávnenému zásahu do vyššie uvedených osobnostných práv, má fyzická osoba dotknutá zásahom právo domáhať sa na súde, aby sa upustilo od neoprávnených zásahov, odstránili následky neoprávnených zásahov, poskytlo primerané zadosťučinenie. Podaním návrhu na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch sleduje fyzická osoba priznanie materiálnej satisfakcie. Pred podaním takéhoto návrhu nie je nevyhnutné uplatniť právo na poskytnutie morálnej satisfakcie.

Náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch (ktorej sa navrhovateľka domáha v prejednávanej veci) môže súd podľa § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka priznať vtedy, ak by sa morálna satisfakcia nezdala postačujúca, *najmä* ak bola v značnej miere znížená dôstojnosť fyzickej osoby alebo jej vážnosť v spoločnosti. Dôvody priznania náhrady sú v tomto ustanovení uvedené len demonštratívne. Zákon tu stanovuje jedinú podmienku priznania náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch, ktorá je splnená vtedy, keď sa nemateriálne zadosťučinenie nezdá postačujúce. Pokiaľ sa v ďalšom texte tohto ustanovenia uvádzajú slová „*najmä* preto, že bola v značnej miere znížená dôstojnosť fyzickej osoby alebo jeho vážnosť v spoločnosti“, ide iba o príklad následku neoprávneného zásahu, v ktorom je táto podmienka splnená.

Dôsledkom každého neoprávneného zásahu do práv chránených ustanovením § 11 Občianskeho zákonníka je určitá ujma. Z hľadiska intenzity zásahu, okolností, za ktorých k nemu došlo a stupňa negatívnych dôsledkov dopadu zásahu na chránené práva sa v praxi môžu vyskytnúť ujmy, ktoré svojou povahou alebo stupňom závažnosti a/ neopodstatňujú ani nemateriálnu ani materiálnu satisfakciu, b/ opodstatňujú (len) nemateriálnu satisfakciu, c/ opodstatňujú tak nemateriálnu, ako aj materiálnu satisfakciu. Podmienkou priznania náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch (t.j. materiálnej satisfakcie) je vždy – v závislosti na

individuálnych okolnostiach daného prípadu – existencia závažnej ujmy. Za závažnú ujmu treba podľa právneho názoru dovolacieho súdu považovať ujmu, ktorú fyzická osoba vzhľadom na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo, intenzitu zásahu, jeho trvanie alebo dopad a dôsledky považuje za ujmu značnú. Pritom však nie sú rozhodujúce jej subjektívne pocity, ale objektívne hľadisko, teda to, či by predmetnú ujmu takto v danom mieste a čase (v tej istej situácii, prípadne spoločenskom postavení a pod.) vnímala aj každá iná fyzická osoba.

Pokiaľ dôjde k neoprávnenému zásahu do práva na česť a dôstojnosť, má zásah závažné dôsledky vtedy, keď ním bola v značnej miere znížená dôstojnosť alebo vážnosť fyzickej osoby v spoločnosti (vid' znenie § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka). Aj v prípade niektorého zásahu do práva na súkromie alebo do práva na podobizne alebo do práva na ochranu mena môže nastať ten istý dôsledok (zníženie dôstojnosti alebo vážnosti v spoločnosti v značnej miere); tento negatívny – difamačný následok ale nie je jediným právne akceptovateľným prejavom (jedinou právne relevantnou formou prejavu) závažnosti ujmy spôsobenej fyzickej osobe na týchto chránených právach.

Súdy oboch nižších stupňov dospeli v danom prípade k zhodnému záveru, že konanie odporkyne vykazuje znaky neoprávneného zásahu do osobnostných práv, ktorý bol objektívne spôsobilý privodiť navrhovateľke ujmu. Rozdielne však pristúpili k riešeniu otázky, či navrhovateľke spôsobená nemajetková ujma je ujma závažná, ktorá odôvodňuje priznať náhradu v peniazoch.

Súd prvého stupňa akcentoval tie aspekty konania odporkyne, ktoré svedčia predovšetkým o zásahu odporkyne do súkromia navrhovateľky, do jej práva na podobizeň a na ochranu mena, ako aj o zásahu odporkyne do jej práva sudkyne na udelenie súhlasu so zverejnením jej tváre a bydliska a práva na primerané utajenie údajov o jej osobe a jej rodine (§ 34 ods. 7 zákona č. 385/2000 Z.z. o sudcoch a prísediacich). Zo súvislostí okolností zásahu vyvodil navyše tiež „zníženie spoločenského statusu“ navrhovateľky. Na tomto základe dospel po vykonanom dokazovaní k záveru, že navrhovateľke bola na chránených osobnostných právach spôsobená závažná ujma, so zreteľom na ktorú jej patrí náhrada nemajetkovej ujmy v peniazoch vyjadrená sumou 350 000 Sk. Dovolací súd – bez toho, aby sa vyjadril k samotnej výške priznanej náhrady nemajetkovej ujmy – konštatuje, že právne

závery súdu prvého stupňa, na ktorých spočíva jeho rozhodnutie, sa nepriečia vyššie uvedeným všeobecným interpretačným východiskám.

Odôvodnenie dovolaním napadnutého rozsudku odvolacieho súdu svedčí o tom, že tento súd dostatočne nezohľadnil vyššie zdôraznenú potrebu samostatného posudzovania jednotlivých negatív dopadu konania pôvodcu zásahu na čiastkové práva tvoriace súčasť práva na ochranu osobnosti. Odvolací súd v prejednávanej veci nevzal v potrebnej miere na zreteľ, že navrhovateľka v konaní kládla dôraz na zásah do jej súkromia a súkromného života, a že so zreteľom na to, do akej chránenej sféry (do ktorých čiastkových osobnostných práv) bolo zasiahnuté, nebolo jej procesnou povinnosťou preukazovať, že neoprávnený zásah odporkyne pôsobil difamačne a mal za následok zníženie jej vážnosti a dôstojnosti v spoločnosti.

Bez opodstatnenia daného povahou preskúmvanej veci sa odvolací súd zameril zužujúco len na otázku „zníženia a sťaženia postavenia navrhovateľky v kruhu, kde sa pohybuje“. Prehliadol, že so zreteľom na čiastkové práva, do ktorých odporkyňa zasiahla, bolo pri riešení otázky opodstatnenosti návrhu na priznanie nemateriálnej satisfakcie (§ 13 ods. 1 Občianskeho zákonníka) potrebné považovať zníženie dôstojnosti a vážnosti v spoločnosti v značnej miere len za jeden z viacerých (prípadne) do úvahy prichádzajúcich následkov neoprávneného zásahu do osobnostných práv, nie však za jediný určujúci následok, výlučne ktorý by opodstatňoval priznanie náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch.

Právne závery odvolacieho súdu, ktoré sú vyjadrené v odôvodnení dovolaním napadnutého rozsudku, nie sú v plnom rozsahu podložené správnym výkladom ustanovení § 11 až 13 Občianskeho zákonníka. V dôsledku skutkovo a právne neodôvodneného zamerania pozornosti na otázku stupňa zníženia dôstojnosti a vážnosti navrhovateľky v spoločnosti odvolací súd dostatočne právne neposúdil tie otázky, ktoré boli v danom prípade rozhodujúce (napríklad ktoré z chránených čiastkových osobnostných práv navrhovateľky boli dotknuté neoprávneným zásahom odporkyne, v ktorých smeroch alebo sférach a oblastiach sa prejavila ujma spôsobená navrhovateľke, aký bol stupeň závažnosti spôsobenej ujmy a pod.). Jeho rozhodnutie je vzhľadom na uvedené neúplné, predčasné a v dôsledku toho vecne nesprávne.

Z týchto dôvodov dovolací súd dospel k záveru, že dovolateľka v dovolaní opodstatnene uplatnila dovolací dôvod v zmysle § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p. So zreteľom na to dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu (v rozsahu, v ktorom bol napadnutý procesne prípustným dovolaním) zrušil podľa § 243b ods. 1 O.s.p., pričom ako súvisiaci zrušil tiež výrok rozsudku odvolacieho súdu o náhrade trov konania a vec v rozsahu zrušenia vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie.

V novom rozhodnutí rozhodne súd znova o trovách pôvodného a dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

P o u ě n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 18. februára 2010

JUDr. Emil F r a n c i s c y, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: Klaudia Vrauková